

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050706 ”Meşəçilik”

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: “Aqrar elmləri”

Fənnin adı: S/f (Qoruq və yasaqlıqlar) (Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilmişdir. (11 sentyabr 2021, protokol EŞ№ 1/2)

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: İPFS-B05

Tədris ili: II (2025-2026).

Semestr: III

Tədris yükü (saat): Cəmi: 180 saat. Auditoriyadan kənar 120 saat. Auditoriya saati 60 saat.(30 saat müh.-30 saat. lab.).

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6

Auditoriya N: 403-401

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: m. Həsənov Tahir Həsənağa oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri Füzuli küçəsi 170a

Məsləhət saati: 4-cü gün, saat 10:10

E-mail ünvanı: hmerdan137@gmail.com

III. Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas

1.Azərbaycan Respublikasının Turizm haqqında qanun. Bakı-1999

2.Azərbaycan turist atlası. Bakı Kartoqrafiya fabriki. Bakı-2008s

3.Azərbaycan Respublikasının ekoloji atlası. Bakı Kartoqrafiya fabriki. Bakı-2009 156

4.Əliyev.C., Əkbərov. Z, Məmmədov. A. Bioloji müxtəliflik Bakı Elm-2008

5.Əliyev. H. Ə. Həsənov X.N. Təbiətin keşiyində. Bakı "Marif"1993.310 s.

6.Əliyev H.Ə. , Axundov N.H. Meşə sərvətdir. Bakı , "Elm"-1982. 56 s

7.Əmirov F.Ə. Azərbaycan respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.

"Azərbaycan" nəşr. Bakı -1997. 187 s. Mahmudov. Y . Səyyahlar Azərbaycana gəlir . Bakı -1986

8.Məmmədov C.A. , Soltanova H.B. Rəhimov S.H. beynəlxalq turizm coğrafiyası. Bakı -2002.

9. Məmmədov .A., Rəhimov S. H. Turizmin termin və anlayışlarının izahlı ensikloedik lüğəti. Bakı, " Mütərcim" -2003.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin **tədrisi** vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Qoruq və yasaqlıq fənnini maddi varlığın ərazi formaları olmaqla insan cəmiyyətinin, onun təbii təkrar istehsalının əsasını təşkil edir. Təbii Qoruq və yasaqlıq ekologiyası biosferin səthində onun üst qatında yaranmaqla forma və məzmunun müxtəlifliyini əks etdirir Cəmiyyətin formalaşması, həyatın idarə edilməsi Qoruq və yasaqlıq ekologiyasında səmərəli istifadə edilməsindən çox asılıdır .Qoruq və yasaqlıq tiplərə ayrılmaqla dünya miqyasında mürəkkəbliyi ,rəngarəngliyi ilə seçilir. Geokimyəvi, geofiziki, bioloji xüsusiyyətlərə malik olmaqla dinamikliyi ilə də fərqlənir .Başlıca mürəkkəblik ondan ibarətdir ki, Qoruq və yasaqlıq ekologiyasında yeri sferalarının və atmosferin xassələrinin əlamətləri təzahür olunur.

Müəllif indiyə qədər dünya və Azərbaycan təcrübəsindən istifadə edərək bütün

landşaft tiplərini mühafizəsi və yaxınlaşdırılması yollarını irəli sürür .Eyni zamanda göstərir ki, Azərbaycanda turizmin inkişafı ilə əlaqədar olaraq rekreasiya Qoruq və yasaqlıq ekologiyasının optimallaşdırılmasına ehtiyac vardır .Bu məqsədlə respublikada milli parkların yaradılmasına xüsusi ehtiyac vardır.

Qoruq və yasaqlıq ekologiyası qoruqlar vasitəsilə konservasiyasında üstünlük verməklə bildirir ki, Azərbaycanın dağ-meşə Qoruq və yasaqlıq ekologiyasının 7,3%-i, dağ-çəmən , Qoruq və yasaqlıq ekologiyasının 2%-i qoruqlar vasitəsilə mühafizə edilir.

Milli parklar vasitəsi ilə Qoruq və yasaqlıq ekologiyasının mühafizəsi məsələləri də xüsusi maraq doğurur. Ən başlıcası odur ki, müəllif dünya milli parklarının yaranmasına üstünlük verir. Qəbul edilmiş belə bir ideyaya əsaslanır ki, insanlar təbiətin qoynunda istirahət etməklə, onun Bioloji estetik mahiyyətini duyaraq mühafizə etmək zərurətini dərk edir.

Qoruq və yasaqlıq ekologiyasının ekologiyası fənin tədrisində əsas məqsəd təbii qoruq və yasaqlıq ekologiyasının ekoloji vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və onların yaxşılaşdırılması yollarının elmi və elmi metodika əsalarının öyrənilməsindən ibarətdir.

Proqramda fənin yaranması ,inkişafı, vəzifəsi və funksiyaları və s. haqqında məlumatlar verməklə nəzərdə tutulan mövzuların qısa planı ,onların məzmunu aydın və konkret şəkildə göstərilmişdir. Fənin tədris üçün 30 mühazirə saati, 30 seminar məşğələsi nəzərdə tutulmuşdur.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:

1.Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51-baladan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının

pozulması: Lənkəran Dövlət Universitetinin əsasnaməsindən nəzərdə tutulan universitetin daxili intizam qaydalarına əməl etməyən tələbələr haqqında müvafiq tədbirlər görülmür.

X. TƏQVİM – MÖVZU PLANI

Yükün semestrlərə görə bölgüsü 30 saat müəhazirə, 30 saat laboratoriya.

№	Keçirilən müəhazirə, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
		Müh.	
1	2	3	4
	I kollokvium mövzuları		
1	Mövzu 1. Qoruq və Yasaqlıqlar fəninin predmeti və vəzifəsi Plan: 1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin təşkili. 2. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növləri.	2	
2	Mövzu 2. Qoruqların layihələndirilməsi və qoruq salnamələrinin hazırlanması. Plan: 1. Qoruğun layihəsinin hazırlanması. 2. Təbiətin salnaməsinin hazırlanması.	2	
3	Mövzu 3. Xarici antropogen amillərin qoruq ekosistemlərinə təsiri. Plan: 1. Xarici antropogen amillərin qoruq ekosistemlərinə təsiri. 2. Qoruqlarda olan pozuntular 3. Qoruq ərazilərində ekosistemlərin nizamlanması	2	
4	MÖVZU: 4. Qaragöl, İlisu, Qarayazı Dövlət təbiət qoruqları. Plan: 1. Qaragöl Dövlət təbiət qoruğu. 2. İlisu Dövlət təbiət qoruğu. 3. Qarayazı Dövlət qoruğu	2	
5	Mövzu 5. Bəsitçay, Türqyançay, Zaqatala Dövlət Təbiət Qoruqları. Plan: 1. Bəsitçay Dövlət təbiət qoruğu. 2. Türqyançay Dövlət təbiət qoruğu. 3. Zaqatqla Dövlət təbiət qoruğu.	2	
6	Mövzu 6. Şirvan, Eldar Şamı, Korçay, Palçıq vulkanları qrupu Dövlət Təbiət Qoruqları. Plan: 1. Şirvan Dövlət təbiət qoruğu 2. Eldar Şamı Dövlət təbiət qoruğu. 3. Korçay Dövlət təbiət qoruğu. 4. Palçıq vulkanlar qurupu Dövlət təbiət qoruğu	2	
7	Mövzu 7. Qarayazı-Ağstafa, Şəki, Laçın, Qəbələ Dövlət Təbiət Yasaqlıqları. Plan: 1. Qarayazı-Ağstafa Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 2. Şəki Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 3. Laçın Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 4. Qəbələ Dövlət Təbiət Yasaqlığı.	2	
8	Mövzu 8. Bəndovan İsmayılı, Ordubad, Kiçik Qızılağac Dövlət Təbiət Yasaqlıqları. Plan: 1. Bəndovan Dövlət Təbiət Yasaqlığı . 2. İsmayılı Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 3. Ordubad Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 4. Kiçik Qızılağac Dövlət Təbiət Yasaqlığı.	2	
9	Mözu 9. Qubadlı, Daşaltı, Gil adası, Zaqatala Dövlət Təbiət Yasaqlıqları.	2	

	Plan: 1. Qubadlı Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 2. Daşaltı Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 3. Gil adası Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 4. Zaqatala Dövlət Təbiət Yasaqlığı.		
10	Mövzu 10. Şəmkir, Zuvand, Qızılca, Arpa çay Dövlət Təbiət Yasaqlıqları. Plan: 1. Şəmkir Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 2. Zuvand Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 3. Qızılca Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 4. Arpa çay Dövlət Təbiət Yasaqlığı.	2	
11	Mözu 11. Korçay, Qusar, Bərdə, Arazboyu Dövlət Təbiət Yasaqlıqları. Plan: 1. Korçay Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 2. Qusar Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 3. Bərdə Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 4. Arazboyu Dövlət Təbiət Yasaqlığı.	2	
12	Mözu 12. Rvarud, Arazboyu, Qax, Hirkan Dövlət Təbiət Yasaqlıqları. Plan: 1. Rvarud Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 2. Arazboyu Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 3. Qax Dövlət Təbiət Yasaqlığı. 4. Hirkan Dövlət Təbiət Yasaqlığı.	2	
13	Mövzu 13 .Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında qanunvericilik. Plan: 1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri Haqqında anlayış. 2. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri üzərində mülkiyyət.	2	
14	Mövzu 14. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin istifadəsi və icarəsi. Plan: 1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin istifadəsi və icarəsi. 2.Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri üzərində mülkiyyət.	2	
15	Mövzu15.Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində elmi-tədqiqat işlərinin təşkili. Plan: 1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindən və obyektlərindən istifadə. 2. Xüsusi mühafizə olunan ərazilərinin və obyektlərinin kateqoriyaları. 3. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin və obyektlərinin mühafizəsinə, qorunması, istifadəsinə dövlət nəzarəti.	2	
	Cəmi:	30s.	

Laboratoriya məşğələsi

s\s	Məşğələnin mövzuları	saat	Tarix
1	Mövzu 1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri haqqında qısa məlumat.	2	
2	Mövzu 2. Qoruqların layihələndirilməsi və qoruq salnamələrinin hazırlanmasının təşkili.	2	
3	Mövzu 3. Xarici antropogen amillərin qoruq ekosistemlərinə təsiri.	2	
4	Mövzu 4. Qaragöl, İlisu, Qarayazı Dövlət təbiət qoruqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
5.	Mövzu 5. Bəsitçay, Türqyançay, Zaqatala Dövlət Təbiət Qoruqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
6.	Mövzu 6. Şirvan, Eldar Şamı, Korçay, Palçıq vulkanları qrupu Dövlət Təbiət Qoruqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
7.	Mövzu 7. Qarayazı-Ağstafa, Şəki, Laçın ,Qəbələ Dövlət Təbiət Yasaqlıqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
8.	Mövzu 8. Bəndovan İsmayılı, Ordubad, Kiçik Qızılağac Dövlət Təbiət Yasaqlıqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
9.	Mövzu 9. Qubadlı, Daşaltı, Gil adası, Zaqatala Dövlət Təbiət Yasaqlıqları xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
10.	Mövzu 10. Şəmkir, Zuvand, Qızılcə, Arpa çay Dövlət Təbiət Yasaqlıqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
11.	Mövzu 11. Korçay, Qusar, Bərdə, Arazboyu Dövlət Təbiət Yasaqlıqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi	2	
12.	Mövzu 12. Rvarud, Arazboyu, Qax, Hirkan Dövlət Təbiət Yasaqlıqlarının xüsusiyyətlərinin cədvəllərdə işlənməsi.	2	
13.	Mövzu 13. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında qanunvericilik	2	
14.	Mövzu 14. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin istifadəsi və icarəsi.	2	
15.	Mövzu 15. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində elmi-tədqiqat işlərinin təşkili.	2	
	Cəmi:	30 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Tələbələr Qoruq və Yasaqlıqlar fənninin öyrənməklə səciyyəvi və nadir təbiət komplekslərini və obyektlərini təbii vəziyyətində qoruyub saxlamaq, təbiət proseslərinin və hadisələrinin gedişini öyrənməklə burada gedən elmi tədbirlərini və s. kimi biliklərə yiyələnmiş olurlar. Eyni zamanda aşağıdakı məlumatları da əldə etmiş olurlar:

- Qoruq və Yasaqlıq elminin inkişafının aktual istiqamət və problemləri
- Qoruq və Yasaqlıqlar elminin digər elmlərin öyrənilməsində yeri, rolu və mövqeyi
- Qoruq və yasaqlıq elmi fənnin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsi.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbə bilməlidir.

- Pedaqoji və elmi tədqiqat fəaliyyətləri gedişi zamanı qarşıya çıxan məsələləri həll etməyi, formalaşdırmağı və dərin ixtisas biliyinin tələbkarlığını;
- Torpağın münbitliyinə görə meşə tiplərinin əlamətlərini təyin etməyi;
- Meşəbitmə şəraitinin rütubətliyə kateqoriyalara ayrılmasını;
- Xüsusi bacarıq tələb edən meşə tiplərini təyin etmək və təsvir etməyi.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektivium sualları

I Kollektivium sualları:

1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin təşkili.
2. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növləri.
3. Qoruğun layihəsinin hazırlanması.
4. Təbiətin salnaməsinin hazırlanması.
5. Xarici antropogen amillərin qoruq ekosistemlərinə təsiri.
6. Qoruqlarda olan pozuntular
7. Qoruq ərazilərində ekosistemlərin nizamlanması
8. Qaragöl Dövlət təbiət qoruğu
9. Qarayazı Dövlət Təbiət qoruğu.
10. Türyançay Dövlət təbiət qoruğu.
11. Bəsticay Dövlət təbiət qoruğu
12. Zaqatqla Dövlət təbiət qoruğu.
13. İlisu Dövlət təbiət qoruğu.
14. Eldar Şamı Dövlət təbiət qoruğu.
15. Korçay dövlət təbiət qoruğu

II Kollektivium sualları:

1. Qarayazı-Ağıstafa Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
2. Şəki Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
3. Laçın Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
4. Bəndovan Dövlət Təbiət Yasaqlığı .
5. İsmayılı Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
6. Ordubad Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
7. Kiçik Qızılağac Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
8. Qubadlı Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
9. Daşaltı Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
10. Gil adası Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
11. Şəmkir Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
12. Zuvand Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
13. Korçay Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
14. Qusar Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
15. Bərdə Dövlət Təbiət Yasaqlığı.

XV. İmtahan sualları.

I blok

1. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin təşkili.
2. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növləri.
3. Təbiət Qoruğu layihəsinin hazırlanması.
4. Təbiətin salnaməsinin hazırlanması.
5. Xarici antropogen amillərin qoruq ekosistemlərinə təsiri.
6. Qoruqlarda olan pozuntular.
7. Qoruq ərazilərində ekosistemlərin nizamlanması.

II blok

8. Qaragöl Dövlət təbiət qoruğu.
9. İlisu Dövlət təbiət qoruğu.
10. Qarayazı Dövlət qoruğu.
11. Bəsticay Dövlət təbiət qoruğu.
12. Türyançay Dövlət təbiət qoruğu.
13. Zaqatqla Dövlət təbiət qoruğu.
14. Şirvan Dövlət təbiət qoruğu

III blok

15. Eldar Şamı Dövlət təbiət qoruğu.
16. Korçay Dövlət təbiət qoruğu.
17. Qarayazı-Ağıstafa Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
18. Şəki Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
19. Laçın Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
20. Bəndovan Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
21. İsmayılı Dövlət Təbiət Yasaqlığı.

IV blok

22. Ordubad Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
23. Kiçik Qızılağac Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
24. Qubadlı Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
25. Daşaltı Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
26. Şəmkir Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
27. Zuvand Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
28. Korçay Dövlət Təbiət Yasaqlığı.

V blok

29. Qusar Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
30. Bərdə Dövlət Təbiət Yasaqlığı.
31. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri Haqqında anlayış.
32. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri üzərində mülkiyyət.
33. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindən və obyektlərindən istifadə.
34. Xüsusi mühafizə olunan ərazilərinin və obyektlərinin kateqoriyaları.
35. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin və obyektlərinin mühafizəsinə, qorunması, istifadəsinə dövlət nəzarəti.

S/f (Qoruq yasaqlıqlar) fənnin sillabusu 050706 –“Meşəçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.
(12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 01).

Fənn müəllimi:

m. Həsənov Tahir

Kafedra müdiri:

dos. İltifat Kərimov